

Praha-Žižkov, 10. 1. 2021
P. Jareš

Modlitba na dně *Pl 3,52-60*

Na dně se můžeme ocitnout z různých příčin. Na dno nás mohou například přivést projevy nepřátelství ze strany lidí. Nepřátelství lidí můžeme být vystaveni i přesto, nebo právě proto, že děláme správné věci. Taková byla zkušenost proroka Jeremjáše, který svému lidu věrně předával Boží slovo. A samozřejmě i zkušenost Pána Ježíše Krista, který byl Božím služebníkem nejvěrnějším. I z toho dna však můžeme volat k Bohu - našemu nebeskému Otci. Svou smrtí na kříži nám Pán Ježíš k takovým prosbám otevřel cestu (viz Žd 10,19). V každé těžké situaci nám Bůh dokáže dodat odvahu, a umí se nás zastat. Právě o tom zastání mluví verš Pl 3,58, který je biblickým heslem žižkovského sboru pro rok 2021: „*Panovníku, ujal ses mých sporů, vykoupil jsi můj život.*“ (Pl 3,58 ČEP)

Kniha Pláč je nářkem nad porážkou Jeruzaléma Babylóňany v roce 586 př. Kr. Je nářkem nad rozpoznáním skutečnosti, že všechnu tu zkázu vlastně způsobil Hospodin - jako trest za hříchy svého lidu. Celá kniha je psána jako poezie; tvoří ji pět básní. První čtyři mají formu akrostichu. To znamená, že sloky každé básně začínají postupně písmeny hebrejské abecedy. V každé z prvních čtyř básní se tímto způsobem projde celá abeceda. V kapitole 3 je akrostich zhuštěný, což v hebrejském textu vypadá tak, že každý verš ve sloce začíná na písmeno, kterým začíná i sloka (tak je tomu také v Ž 119). Třetí kapitola představuje nepochybně vrchol knihy, obsahující jádro jejího sdělení. Uprostřed zármutku se tu objevuje naděje v Bohu, výzva k pokání. Za autora knihy bývá sice tradičně pokládán Jeremjáš. Nevíme ale s naprostou jistotou, kdo ji opravdu napsal. V každém případě jdou zkušenosti popisované v knize dobře dohromady se zážitky tohoto proroka. Platí to i o slovech, která jsme četli dnes.

Máme zde nejprve slova Božího služebníka, který se ocitl na dně. Příčinou jeho situace jsou ti, kdo na něj bezdůvodně pořádají hon. Šlo o bezdůvodné nepřátelství v tom smyslu, že on jim neprovedl nic zlého. Nepřáteli tu zřejmě nejsou míněni Babylóňané, nýbrž příslušníci Božího lidu, kteří odmítají Boží slovo. Důvodem jejich nepřátelství vůči Božím služebníku tak mohlo být jediné to, že byl pro ně nepohodlný. Byl pro ně usvědčením z hříchů. Jeho slova zpochybňovala a mařila jejich plány. A tak se ho chtěli zbavit. To byla zkušenost proroka Jeremjáše. A vždy to nějak bude i naše zkušenost, když budeme věrně konat to, k čemu nás Bůh volá. Může nás přitom zaskočit, že se setkáme i s odporem ze strany lidí, kteří jsou v církvi (sr. Mt 10,17; J 16,2). Prorok se stal pro své nepřátele lovnou zvěří. Zvěř se lovila se i tak, že byla

lapena do jámy, kde ji pak lovci uházeli kamením. Zmínka o jámě (hebrejsky BÓR, v. 53 a 55) však také může připomínat prázdnou cisternu (rovněž BÓR), jímku na vodu, do níž hodili proroka Jeremjáše (Jr 38,1-13). Autor zde o sobě dokonce mluví jako o někom, kdo je pod vodou (srov. Ž 69,2-3). Díky své věrnosti Bohu se dostal do těsné blízkosti smrti. Připadá mu, že je s ním konec. Je zkrátka na dně. Někdy můžeme mít samozřejmě stejný pocit i my. Tím to ale nekončí.

Ze svého dna volá Boží služebník k Hospodinu. Ví, na koho se má obrátit. Ví, koho se má dovolávat, když ho jeho protivníci nespravedlivě obviňují. Ať už se na cestě s Pánem Ježíšem ocitneme v jakýchkoli hlubinách, vždy z nich můžeme volat k Bohu. Ve verši 56 tu autor básně patrně cituje svou vlastní modlitbu v tísní. Verš by tedy asi měl vypadat takto: „*Slyšel jsi můj hlas: „Nezakrývej si ucho, dopřej mi úlevu, když o pomoc volám.“*“ (PI 3,56 ČEP) Můžeme k Bohu volat podobně. A podobně jako tento modlitebník můžeme zakusit, že se k nám Bůh v našem trápení přibližuje a dodává nám odvahu. Vnější okolnosti sice zatím zůstávají stejné. Pořád jsme na dně té jámy. Ale už prožíváme, že na tom dně je s námi Duch svatý a říká nám: „Neboj se.“ (srov. 2K 1,3-7) Právě to byla výzva, kterou slyšel Jeremjáš od Hospodina na začátku své prorocké služby (Jr 1,8.17). Kdykoliv ho Hospodin během jeho dlouhé služby posiloval, stávala se pro něj tato Boží výzva jistě opět živou. Apoštol Pavel nás ujišťuje, že když Bohu opravdu svěříme své starosti, stane se div: „*A pokoj Boží, převyšující každé pomyšlení, bude strážit vaše srdce i mysl v Kristu Ježíši.*“ (F 4,7 ČEP; viz F 4,4-7)

Boží služebník se u Boha nakonec dočká zastání. O tom mluví verš 58. Díky své věrnosti Hospodinu se dostal do sporu s Hospodinovým lidem, který byl svému Bohu nevěrný. Nešlo v podstatě ani tak o spor mezi Božím služebníkem a jeho lidem, nýbrž o spor Hospodina s Jeho lidem. Taková byla životní situace proroka Jeremjáše (srov. Jr 15,10). Boží zastání a vysvobození viditelně prožil po dobytí Jeruzaléma Babylóňany. Tehdy ho velitel Nebúkadnesarovy tělesné stráže zbavil pout a dal mu svobodu (Jr 39,11-14; 40,1-6). Možná nevíme, jakou konkrétní podobu bude mít to, jak nás Bůh obhájí a vysvobodí. Avšak můžeme počítat s tím, že se Bůh i nás, jako Kristových služebníků, před lidmi zastane a vysvobodí nás. Všem nepřátelům svých lidí vidí Bůh dobře pod ruce. Zná dobře všechny jejich pomstychtivé myšlenky i plány. I proti Jeremjášovi strojili nepřátelé všelijaké úklady (např. Jr 11,19-22). Chtěli proroka zlikvidovat. Hospodin však nedovolil, aby se jejich vražedné plány uskutečnily. Možná i o nás teď někdo smýšlí zle a chtěl by nás zničit. Ale to se nepovede. „*Záměry národů Hospodin maří, lidem úmysly hatí.*“ (Ž 33,10 ČEP)